

POSTANOWIENIE

Dnia 16 stycznia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Frańczak

w sprawie z odwołania K. P.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Chorzowie
o zasiłek chorobowy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 16 stycznia 2024 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach
z dnia 15 lutego 2023 r., sygn. akt XI Ua 60/22,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od odwołującego się na rzecz organu rentowego
tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego kwotę 240 zł
(dwieście czterdzieści) z ustawowymi odsetkami za czas po
upływie tygodnia od dnia doręczenia zobowiązanemu orzeczenia
do dnia zapłaty.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Katowicach wyrokiem z dnia 15 lutego 2023 r., oddalił apelację odwołującego się K. P. od wyroku Sądu Rejonowego Katowice-Zachód w Katowicach z dnia 30 września 2022 r., którym oddalono odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Chorzowie z dnia 4 listopada 2020 r., odmawiającej odwołującemu się prawa do zasiłku chorobowego za okresy

w dniach: od 22 września do 1 października 2015 r., od 16 października do 13 listopada 2015 r., od 23 listopada 2015 r. do 10 kwietnia 2016 r., od 29 czerwca do 27 grudnia 2016 r., od 3 stycznia do 15 lutego 2017 r., od 2 do 24 marca 2017 r., od 3 kwietnia do 7 maja 2017 r., od 17 do 31 maja 2017 r., od 14 czerwca do 26 lipca 2017 r., od 27 września do 2 października 2017 r., od 11 października 2017 r. do 17 stycznia 2018 r., od 25 kwietnia do 12 maja 2018 r., od 23 maja do 24 sierpnia 2018 r. i od 12 września do 10 października 2018 r.

Sąd Okręgowy podzielił stanowisko Sądu pierwszej instancji, że odwołującemu się nie przysługuje prawo do zasiłku chorobowego za wymienione w zaskarżonej decyzji okresy, ponieważ nie spełniał on warunku podlegania ubezpieczeniu przez okres 90 dni, wymaganego w art. 4 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (obecnie jednolity tekst: Dz.U. z 2023 r., poz. 2780, dalej jako ustawa zasiłkowa). W toku poprzednich postępowań sądowych prawomocnie rozstrzygnięto bowiem, że odwołujący się nie opłacał składek z tytułu ubezpieczenia w Polsce ani w trakcie zatrudnienia u słowackiego pracodawcy od dnia 1 listopada 2014 r. do dnia 31 maja 2015 r. (kiedy nie podlegał ubezpieczeniom z tytułu pracy na Słowacji, lecz tymczasowo ustawodawstwu polskiemu), ani po rozpoczęciu prowadzenia działalności gospodarczej w czerwcu 2015 r. (z tego powodu odmówiono mu prawomocnym wyrokiem prawa do zasiłku chorobowego za okres od dnia 1 lipca do dnia 24 sierpnia 2015 r., a postanowieniem z dnia 14 maja 2020 r., I UK 297/19, Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania). Sąd Okręgowy przyjął, że składkę na dobrowolne ubezpieczenie chorobowe odwołujący się opłacił jedynie za czerwiec 2015 r. Tym samym okres podlegania przez niego ubezpieczeniu chorobowemu wynosił 30 dni i w świetle art. 4 ust. 1 pkt 2 ustawy zasiłkowej nie legitymuje się on wymaganym 90-dniowym okresem wyczekiwania dla nabycia uprawnień do dochodzonych świadczeń.

Skargę kasacyjną od wyroku Sądu Okręgowego wniósł odwołujący się, zaskarżając wyrok w całości i domagając się uchylenia i zmiany zaskarżonego wyroku przez zmianę wyroku Sądu Rejonowego i uwzględnienie odwołania od zaskarżonych decyzji przez przyznanie mu prawa do zasiłku chorobowego za

sporne okresy oraz zasądzenia od organu rentowego na jego rzecz zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego wedle obowiązujących przepisów prawa w tym zakresie.

W skardze kasacyjnej opartej na obu podstawach z art. 398³ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c., skarżący zarzucił naruszenie: 1) art. 4 ust. 1 i art. 6 ust. 1 ustawy zasiłkowej, przez jego pominięcie w brzmieniu obowiązującym w okresie kiedy skarżącemu należny był zasiłek chorobowy oraz art. 7 i art. 14 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (obecnie jednolity tekst: Dz.U. z 2023 r., poz. 1230 ze zm.), przez błędną interpretację i pominięcie, że dokonał on dobrowolnego ubezpieczenia, deklarując jednocześnie podwyższoną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe oraz wpłacając tak podwyższone składki (w dniu 8 sierpnia 2015 r. w wysokości 3.144,44 zł) podlegał ochronie nieprzerwanie również we wrześniu 2015 r., 2) art. 3 w związku z art. 233 § 2 k.p.c., przez pominięcie przy ocenie dokumentacji przedstawionej przez organ rentowy, dotyczącej wyłącznie okresu od lipca 2015 r., podczas gdy organ rentowy celowo zaniechał przedłożenia deklaracji złożonych przez skarżącego za czerwiec 2015 r., z których wynika, że złożył on deklarację dwukrotnie, dokonując jednocześnie wpłaty podwyższonej składki obejmującej składkę również za kolejne okresy - co znajduje odzwierciedlenie w liście wpłat zidentyfikowanych przedłożonych przez organ, albowiem w czerwcu 2015 r. wpłacił składkę w wysokości 3.144,44 zł, deklarując podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe w wysokości 9.897,50 zł, jak również pominięto wcześniejsze dokumenty potwierdzające, że skarżący zatrudniony był ramach stosunku pracy u słowackiego pracodawcy do dnia 31 maja 2015 r., a przerwa między tym ubezpieczeniem i ubezpieczeniem z tytułu dobrowolnego ubezpieczenia nie przekroczyła 30 dni.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania podano, że „skarga jest uzasadniona, słuszna i zgodna z zasadami współżycia społecznego, ponieważ Sąd odwoławczy pominął w rozpoznawaniu sprawy tak istotne okoliczności, jak wpłata już za czerwiec 2015 r. trzykrotności składki ubezpieczeniowej, stąd oczywistym powinno być uznanie za opłacenie składek za

trzy miesiące, co Sąd zupełnie pominął, wydając błędne orzeczenie w tym zakresie, do tego sprzeczne z zasadami współżycia społecznego”.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania oraz o zasądzenie na jego rzecz zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (pkt 4).

W orzecznictwie utrwalony jest pogląd, że Sąd Najwyższy, jako sąd kasacyjny, nie jest sądem zwykłej trzeciej instancji, zaś skarga kasacyjna nie jest środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie. Rozpoznanie skargi kasacyjnej następuje wyłącznie z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c. Dlatego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. wśród istotnych wymagań skargi kasacyjnej ustawodawca wymienił obowiązek złożenia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie. Spełnienie tego wymogu polega na przedstawieniu odpowiedniego, wyodrębnionego wyводу prawnego, w którym skarżący wykaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadni, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek. Ustawodawca celowo wyodrębnił w oddzielnych przepisach art. 398⁴ k.p.c. obowiązek przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (§ 1) i obowiązek przedstawienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania wraz z uzasadnieniem (§ 2). Są to dwa odrębne, kreatywne elementy skargi kasacyjnej, które spełniają określone cele i podlegają ocenie Sądu Najwyższego, na różnych etapach postępowania kasacyjnego. Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone

podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być więc przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione, a dla spełnienia wymogu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. nie wystarczy odesłanie do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia.

Skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, aby Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w uzasadnieniu jej podstaw pozostałych elementów konstrukcyjnych skargi, ani tym bardziej się ich domyślać. Skarga kasacyjna jest wszak szczególnym środkiem zaskarżenia, realizującym przede wszystkim interes publiczny, polegający na usuwaniu rozbieżności w orzecznictwie sądów powszechnych oraz na wspomaganiu rozwoju prawa, zatem uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powinno koncentrować się na wykazaniu, iż takie okoliczności w sprawie zachodzą (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 31 stycznia 2008 r., II UK 246/07, LEX nr 449007; z dnia 10 marca 2008 r., III UK 4/08, LEX nr 459291; z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 404134; z dnia 19 czerwca 2008 r., II UZ 18/08, LEX nr 406392). Dla spełnienia wymogu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. konieczne jest, zatem zawarcie w skardze kasacyjnej odrębnego wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania, zawierającego profesjonalny wywód prawny nawiązujący do wskazanych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. przesłanek „przedsądu” ze wskazaniem, które z nich występują w sprawie i z uzasadnieniem stanowiska skarżącego w tym przedmiocie.

We wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania skarżący ograniczył się do ogólnikowego i hasłowego twierdzenia, że „skarga jest uzasadniona, słuszna i zgodna z zasadami współżycia społecznego”, zaś uzasadnienie wniosku stanowi alternatywną ocenę materiału dowodowego.

Sąd Najwyższy jednolicie przyjmuje, że powołanie się na przesłankę oczywistego uzasadnienia skargi kasacyjnej, o której mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wymaga nie tylko powołania się na okoliczność, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazania, że przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Oznacza to, że skarżący musi wskazać, w czym - w jego ocenie - wyraża się „oczywistość” zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga jest uzasadniona w sposób oczywisty. Sam zarzut naruszenia

(nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Skarżący powinien więc w wywodzie prawnym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającą na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006 nr 4 poz. 75; z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z dnia 9 marca 2012 r., I UK 370/11, LEX nr 1215126; z dnia 1 stycznia 2012 r., I PK 104/11, LEX nr 1215774). Ponadto przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej rozumie się sytuację, w której zaskarżone orzeczenie sądu drugiej instancji w sposób ewidentny narusza konkretne przepisy prawa. Zatem we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, jak i w jego uzasadnieniu, niezbędne jest powołanie konkretnych przepisów prawa, z którymi wyrok sądu drugiej instancji jest w oczywisty sposób sprzeczny (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 listopada 2012 r., I UK 414/12, LEX nr 1675171). Jednak o tym, że skarga jest oczywiście uzasadniona nie może decydować argumentacja zawarta w uzasadnieniu jej podstaw (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 kwietnia 2008 r., II PK 347/07, LEX nr 465860). Z tego względu przyjmuje się, że nie spełnia tych wymagań odwołanie się do podstaw kasacyjnych i opatrzenie zawartego tam zarzutu dodatkowo określeniem „rażącego”, „ewidentnego”, „kwalifikowanego” lub „oczywistego”, jeżeli nie zostanie wykazane, w czym przejawia się oczywistość wydania wadliwego orzeczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 lutego 2014 r., III PK 86/13, LEX nr 1644571; z dnia 20 sierpnia 2014 r., II CSK 77/14, LEX nr 1511117; z dnia 11 kwietnia 2018 r., III UK 98/17, LEX nr 2497587).

Wobec powyższego stwierdzić należy, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania nie spełnia wymienionych wyżej kryteriów z uwagi na brak wskazania jakiegokolwiek przepisu, którego naruszenie miałyby postać naruszenia kwalifikowanego, widocznego na „pierwszy rzut oka”. Nie jest też wystraszające, co zaznaczone zostało w rozważaniach dokonanych powyżej, zastąpienie wyводу prawnego w uzasadnieniu wniosku samym tylko stwierdzeniem, że doszło do „oczywistego” naruszenia przepisów wymienionych w podstawach

skargi kasacyjnej, skutkującego niezrealizowaniem funkcji rozpoznawczej czy kontrolnej sądu drugiej instancji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 września 2019 r., IV CSK 562/18, LEX nr 2741765). Skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, by Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w jej podstawach lub ich uzasadnieniu pozostałych elementów kreatywnych skargi ani tym bardziej się ich domyślać (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134). Ponadto Sąd Najwyższy związany jest podstawą faktyczną prawomocnego orzeczenia (art. 398³ § 2 k.p.c.). Stąd konstruowanie twierdzeń o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej z odwołaniem się do sfery faktów jest w równym stopniu niedopuszczalne jak konstruowanie podstaw skargi przez podnoszenie zarzutów dotyczących ustalenia faktów lub oceny dowodów (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 listopada 2019 r., IV CSK 184/19, LEX nr 2775625).

Z tych względów, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, orzekając o kosztach postępowania kasacyjnego po myśli art. 98 § 1 i 1¹ k.p.c.

[SOP]

[ał]